

Előszó

Az *Elitek, udvarházak, kastélyok és paloták életvilágai (Lebenswelten)* címmel 2023. május 30-án tartott konferenciánk és az itt elhangzott előadások alapján elkészült kiadványunk középpontjába olyan átfogó témakört helyeztünk, ami több szakterület és korszak kutatóinak megfelelhet. Azt is célként tűztük ki, hogy az előadások szerkesztett változata egy remélt, a Pázmányhoz kötődő új sorozat (*Históriák olvasatai. Történeti kérdések, források, ábrázolások*) első eredménye legyen.

Egyetemünk Történettudományi Intézete és Történettudományi Doktori Iskolája támogatásával, Fejérdy Gergely Róbert, Guitman Barnabás és a nevem alatt jegyzett konferenciafelhívásban az előadások közelítésmódját (így például társadalom-, gazdaság-, politika- és művelődéstörténet) nyitottá tettük. Nem pusztán elitkutatásra gondoltunk, hiszen az udvarházak, kastélyok vidékének, vidéki társadalmának vizsgálata, vagy éppen az állami erőszak révén 1945-ben végrehajtott ingatlanelkobzások nélkül nehezen érthetjük meg a történeti összefüggéseket. Ez utóbbi félmondattal arra is akartunk utalni, hogy a magyar kommunista diktatúrában követhető utótörténetek bemutatását hatványozottan fontosnak gondoljuk.

A német nyelvben különböző szakterületek publikációiban hosszú évtizedek óta elterjedt életvilág kifejezés más idegennyelvű tudományos szövegekben (zárójelben szerepeltetve a *Lebensweltent*) is ismert. Különösképpen a társadalomtörténeti irányú gondolkodásban vált jelentőssé az, hogy a kutatói kérdésfelvetésben és forrásvizsgálatban a történéseket, jelenségeket igyekeztek többes számban megnevezni. A francia történetkutatói közelítésmód (*Annales*) nyilvánvaló hatása ebben is megragadható. Az életvilágok kifejezés leginkább a miliók, szociokulturális körülmények, mindennapok megfogalmazásokkal rokonítható. Olyan szó ez, amit feltételezhetően mindannyian magyarázat nélkül értünk, hiszen benne élünk az életvilágokban.

Az udvarházak, kastélyok jól megnevezhető történeti terek, amelyek mind kortársi, mind pedig utótörténeti szempontból fókuszpontokat jelentenek. A történetkutatói kérdéstől, forrástól és módszertantól függ az, hogy az adott történeti kontextusok közül mit és hogyan emelünk be az ábrázolásba. Mindezeket tekintetbe véve a konferencia — sokak visszajelzése szerint — sikeres volt. A nehézségek ezután jelentkeztek. Most is kiderült, hogy az írás erőfeszítést jelent. Azért is, mert a legjobb múzsát jelentő határidő folyton figyelmezteti a szerzőt. A kötet szerkesztője mindent megtett, hogy minél többen lezárják a kéziratot. Ilyen módon az előadások többsége, tíz tanulmány olvashatóvá vált.

Az előadások és a kötet ideális struktúrájának, koherenciájának reményében elvárásaként fogalmaztuk meg az adott kérdéskör historiográfiai mérlegét, a kutatásban fellelhető megválaszolatlan kérdések és új szempontok tárgyalását. Részben megtalált életvilágaink nyomait időrendben követhetjük. Remélhetően az érdeklődő Olvasó a leírásokban, értelmezésekben talál olyan elemeket, amelyek továbbgondolásra ösztönöznek és segítenek a megértésben.

Ö. Kovács József